

Latweefchu Awises.

Ur augstaß Gewefchanas = Rummissiones sinuu un nowehlefchanu.

Nr. 13. Zettortbeenâ Imâ April 1826.

No Ahrlawas.

Ahrlawas un Rohjes draudfê irr pehrnâ gad-dâ 126 dehli un 120 meitas, kohpâ 246 behrni dsimmufchi; — 50 jaunekli un 42 jaunâs meitinas, kohpâ 92 eefwehtiti; — 67 pahri laulati; — 68 no wihriſchku un 76 no ſeerwiſchku fahrtas, kohpâ 144 mirruſchi; un gan drihſ 3000, kaſ weenreiſ par gaddu eet, pee Deewa galba bijuſchi. Stary teem dsimmufcheem 2 dwihau pahri un arri Deewam ſchehl 15 negohda-behrni bija; — ſtary teem eefwehtiteem 82 gohdam audſinati un labbi grahmata mahziti un 10 no ſawcem nelabbeem ſaimneekem un wezakeem palaiſti wahjati; — ſtary teem mirruſcheem 34 maſi behrni, diwi wezzi no 87 gaddeem, weens juhrâ noſlihziſ, weens no ſurgeem ſadraggahſ, un weens pakkaſ mirriſ.

Pahtaru-behrnuſ pahrlauſchinadamaſ, mahzitaſ irr ſtary gan drihſ 800 behrneem retti kahdu atraddiſ, kaſ ne buhtu eefahziſ grahmata mahziteeſ, to leelaku pulku labbuſ laſſitajuſ un zituſ kaſ arri rakſtiht mahzeja un maſumu no rehfenina pratte. — Lai Deewſ palihdſ turpinak, — peeſchkir gohdigeem, bet nabbageem wezakeem labbu kungu paligu, un dohd mahzitajeem to ſpehku un waltu, ir nebehdneekuſ un kuhtruſ peeſpeeſt! —

Zanni Imâ Septempera pehrnâ gaddâ Rohjes Pitke ſaimneekſ Zanniſ, malkaſ-laiwu pahrlahbejiſ, ne ſpehje to prett bangaſ walbiht; ta laiwa gahſahſ ſahniſ un wiinna diwi behrni, dehlſ un meita, kaſ tam bija lihds, kritte juhrâ. Tehwſ dewahſ teem pakkaſ. Gan tam, ar zittu gohdigu wihru paligu, laimejahſ abbuſ behrnuſ iſglahbt, bet paſcham wiinnaſ bija jaſlihtſt, tapehzi ka malkaſ lahdiſch tam uſgahſahſ.

H — r.

Sarunnafchanas par Latweefchu awiſchm Leijaſ frohgâ.

(Zettorta iſteiffchana.)

Studraina Mattihs. Klau, kahda ſlaw Pinneem! Tur teeſcham buhſ daudſ ſkohlaſ? Zeſka wihſ. Ta irr; jau no Sweedru laiſkeem tur ſkohlaſ, un ſemneeki brihwî laudiſ.

Studraina Mattihs. Gohdſ muhſu Keiſſeram, un labbeem kungeem! ir mehſ brihwî buhſin; un brihwam wihram klahjahſ awiſeſ laſſiht, un ſinnaht kaſ paſaulê noteek; zittadi ne.

Uppineek. Pareiſi, brahl! pohſta wehrgſ irr fuhdſ! taſ kâ ſakkamaſ: muzza audſiſ, paſpundu barrohtſ, bet gohdigam brihwam grihbahſ pehzi gudribahſ, un arri labbi derr un waijaga; tad ſakku: awiſeſ labba leeta, gohda leeta!

Wiſſi. Gohda leeta, labba leeta awiſeſ!

Lappu Jehz. Ko nu ſakki Buddela! woi naw gohda leeta?

Buddela Anſ. Manniſ pehzi lai arri labba leeta buhtu! ko buhſ darriht! bet tad arri mahzitajeem labba pelna buhſ, kaſ awiſeſ rakſta.

Teeſneekſ. Ko nu atkal muldi, ſchuhpa! Tu labbi paſiſſti Widſemmeſ un Kurſemmeſ mahzitajuſ! Tahdi gohda wihri tee par maſku rakſtihs awiſchuſſinnaſ! Tam gribbu galwoht, ka tee ne wehrdinu dabbu, ne gaida par ſawu darbu, bet paſchi wehl par awiſchm maſka itt kâ mehſ.

Buddela Anſ. Nu, kam tad rakſta?

Meſchmalla Jahn. Kam rakſta! to warr ſapraſt; deewabiſjigi wihri buhdami, rakſta Deewa labbad; un muhſu labbad rakſta, grihbedami mumaſ prahtu zillaht, wiſſadaſ labbaſ mahzibaſ un gudraſ ſinnaſ doht ir eekſch laiſzigahm leetahm, dohmadami ta itt in pehzi ſawa

swehta ammata mums labbu darriht; tapehz raksta, woi nu prohti?

Buddela Anfs. Woi tà? prohtu gan, ir gribbu tizzeht ka zeenigi mahzitaji raksta no labbas firds un gohda pehz; bet tad gan Steppina fungam jo leela pelna buhs no muhsu awisehm, un tapehz mahzitaji raksta, kas wiffi scham tahdi leeli draugi; tas fenn sinnamš.

Salmina Fernst. Rahds Steppina fungš?

Buddela Anfs. Woitad nesimi Steppinu, kam tahds brangs muhru namš leela Jelgawā, fur wiffas muhsu grahmatas rakstōš speed; wehl turpat dauds ehrmigas leetas redsamas no Kursemmes, wiffadi putni, swehri un tšchuhfšas, ir deewekli no paganu laifeem. (Zitti sineijahš ar leelu sineeschanu.)

Krohd sineekš. Ak, nu labbi prohtu; tas jau žiš ne buhs, kà muhsu Steffenhagen, muhsu grahmatu speedeis; woi naw tà?

Buddela Anfs. Pareiši; tà gribbeju saz-ziht: Stepenagen! Stepenagen! Ko tad nu aplam sineijetees; wahzu wahrdi man ahtri misfahš, nedš es tohs kreeti warru isteikt. Bet Stepenagenam gan tas ihstais labbumš buhs no muhsu awisehm.

Salmina Fernst. Ak tu netizziga firdš! žif tad tu winnam effi maksajis, redsedams tahš dihwainas leetas no Kursemmes, kas tur sakrah-tas un rahdamas?

Buddela Anfs. Ne ko esmu maksajis, itt ne ko; bet par welti dabuju redseht; ekkur skat-tischana bija!

Krohd sineekš. Nu tebe! tas jau wiffai semnei sinnamš tahds labš fungš, kas semneekus lohti mihlo, bet ne plehsch; un žif daschu labbu latweeschu grahmatu ir sew par skahdi jau druk-fejis; ne brahl, tà tu no scha wihra ne dohmo.

Teesneekš. Rahda leela pelna, jeb kahda plehschana tē warr buht, kad 52 lappas dabbu par diwi sudraba rubleem? Es jau esmu patš redsejis, winnu reiši Bihbeli tur pirkdams, kas par ilgu darbu, kamehr weenu lappu ar alwas raksteem apstatta, kōhpā faleek un us tahpeli us-taifa; nudeen! ne par 10 rubleem to darritu. Un woi tahdas dahrgas leetas, woi strahdneeku lohne, settu un algadschu alga, papihres un

melna pehrwe naudas deewšgan ne iswelf? Traks! kahda pafaules pelna tam warr buht no Latweeschu awisehm?

Krohd sineekš. Tà irr gan; kad wehl awi-šes pa daudš simteem jeb pahru tuhstoscheem drukketu ar reiši, prohti kad tik daudš lassitaju buhtu kas pehrš, tad scham wehl kas buhtu par sawu puhlinu, fakka Steffenhagen patš, scheh-lodamees, un gohdiğš wihrs ne mello, bet wehl tam leela manta newaid; to tu warri tizzeht. Jo ne žif semneeku ne effus, kas awises pehrkoht; leela pufse no pirzejeem irr fungi, zeenigas mah-tes, mahzitaji, mohderneeki, kesteri, junkuri un wahzu žilweki. (Turplikam wairak.)

Teesas flubdinafchanas.

Par to, kad tappis jautahš woi semneekem pehz teem islaisstem likumeem irraid brihw, leetas preeksch ušturu un ko semneeki paschi pataifa, no wesumeem un laiwahm us leeleem un maseem tirgeem pirkt un pahrhoht, tikpat no ta wišaugstaki apstiprinata jo pilnigi isteikta andeleschanas likuma no 14ta Nowem-bera 1824 §. 3. un §. 140. irr skaidri redsams, kà arridsan no ta schihs leetas dehl istulkojama preeksch-raksta, ko tas Winanzministra fungš tai Pehterburges Kameralteefai tanni 29ta Janwara 1825 irr dewis un tahm zittahm Kameralteefahm par peenahkamu eerah-dischanu un isdarrischanu, fur turpmat gabbitohš, lihof dallijis, prohti:

„Ka teem semneekem ta pirkšana un pahrho-
„šana wiffu pee semmes buhschanas peederrigu
„auglu un padohmu un wiffu gattawu darritu
„un us pelnischanu pataifitu leetu sawas kahras
„un itt ihpaschi ta pahrhošchana eeksch wiffseem
„pilsateem un us jebkuru tirgu un pahrhošcha-
„nas plazzi no saweem wesumeem un laiwahm,
„beš multas un beš speeschanas brihwestibas
„sihmes pehz andeleschanas isnemt, buhschoht
„palikt brihw; un ka ne mas ne buhs dehl ta jo
„pilnigi isteikta andeleschanas likuma teem to
„aisleegt un aisturreht; — bet turprettim, ka
„katram semneekam, kas ar tahdahm, kōhpmān-
„nam ween wehletahm, prezzehm gribbetu ande-
„leht, kas nedš pee tahm no winneem pascheem
„pataifitahm leetahm, nei pee teem zaur semmes
„kōhpschānu ispelniteem augleem peederr, tas
„tikfai tad ween irr palautš, kad winsch pehz
„ta jo pilnigi isteikta andeleschanas likuma no
„1824ta gadda to teesas geldigu brihwestibas
„sihmi pehz andeleschanas isnem.“

Kad nu tam zeenigam Generalgubernatora kungam no Pleffawes, Wid- Jagganu- un Kurfemmes, Karragubernatoram no Rihges ic., Marki Paulucci, ta sinna nahkusi, ka tomehr par to, zif tabli teem semneekeem irr mehlehst ar semmes augleem un padomeem andeleht, daschi, jewischki paschi semmes laudis, leekas dohmas turr, zaur lo jau schi pirkshanas un pahrdohshanas watta daschadi tappe aptur-reta un tas zeenigs Generalgubernatora kungs tadehl tai Kurfemmes Gubernementes Waldischana isdewis, to peenahkamu pawehleschanu islaist, ka tas pareisi taptu saprastis un wissas fajulshanas turpmal aisfargatas; tad schi Waldischana irr spreedusi, to pirmal peeminnetu nolikschanu, kas no teem jau dohteem preekschraaksteem flaidri atlezz, zaur scho fludhtaschanu, ka tas scheid noteek, teem semneekeem un wisseem, kam peederr, par sinnaschanu un wehranemshanu sinnamu darriht, turklaht arridsan wissahm pilfata raihtsteefahm un pilfata polizeihm to pilnigu paklausichanu to peeminnetu preekschraakstu ihpaschi peekshdinahst. Zelgawas pilli 11 ta Merza 1826.

F. no Klein, Gubernementes-teesas rahts. (Nr. 1285.) W. Diederichs, fiktehrs.

Kad tas preeksch Misputtes pilskunga teefas, dehl sirgu sagshanas pahrlausichinajams tschiggans Jannis Willis arridsan wehl isfazzijis, ka wunsch ne ilgi preeksch seemas swehtkeem pehrnaja gadda, lihds ar diwi zitteem tschigganeem Jehkab un Jannis, weena natt 4 sirgus irr nosadsis, un ta Misputtes pilskunga teefa scho Gubernementes Waldischanu tadehl irr luhgust, tahdu pawehleschanu islaist, ka schohs diwi tschigganus arridsan kur ween rastohs, warretu sanemt, tad schi Gubernementes Waldischana wissahm polizeies teefahm pilfatds un us semneehm usdohd, schohs appalsch usshmetus tschigganus usmekleht un par to sawus rapportus eesuhtht. Zelgawas pilli 10 ta Merza 1826.

F. Ebeling, Gubernementes-teesas rahts. (Nr. 1216.) P. de la Croix, Gubernementes-teesas fiktehrs.

Ussihmeschana ta tschiggana Jehkaba:

Lihds 40 gaddeem wezs, mas auguma, melleem matteem, pellekshahm azzim, sirup deggoni, mellu bahrsu. Apgehrbts ar dseltanahm seemisch ahdas bifschem, kaschoku, appalu waffaras zeppuri un sahba-keem. Weena pirksti winnam weens lohzeleis truhst.

Ussihmeschana ta tschiggana Janna:

34 lihds 35 gaddeem wezs, garsch auguma, melleem matteem, pellekshahm azzim, us labbo azzi aks, pagarru deggoni, mellu bahrsu. Ur sikkahm wad-

mallu bifschem, kaschoku, pastalehm un waffaras zeppuri apgehrbts.

Uss pawehleschanu tahs Keiserifkas Gohdibas, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis u. t. j. pr., tohp no krohna Behrsmuischas pagasta teefas wissi parradu deweji ta Friedrichlustes nomirruscha saimneeka Puhze Gehrta, eeksch starpu no diweem mehnescheem, un prohti lihds 25tu Mei mehnescha deenu schi gadda, ar sawahm taisnahm prassichanahm un parahdichanahm peederrigi pee schihs teefas aizinati un lai to tablaku spreedumu sagaida.

Krohna Behrsmuischas pagasta tee fa 23schâ Merza 1826.

(S. W.) H. Behring, pagasta teefas wezzakais. (Nr. 93.) F. Müller, pagasta teefas srihweris.

Uss pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis u. t. j. pr., teek no Grausdes pagasta teefas itt wissi, kam kahdas parradu prassichanas no ta lihdschimiga Grausdes saimneeka Kasfall Krischa buhtu, scheidan ussizinati, lai ar sawahm prassichanahm wisswehlaki lihds 24tu Aprila mehnescha deenu schi gadda pee schihs pagasta teefas peeteizahs, ar to ihpaschu pamahzischanu, ka neweens, kas lihds scho deenu ne buhtu peeteizees, pehzaki wairs ne taps peenemt. Grausde 20ta Bewrara 1826.

(S. W.) ††† Baikull Ernst, pagasta wezzakais. (Nr. 5.) Frd. Wagner, pagasta teefas srihweris.

Uss pawehleschanu tahs Keiserifkas Majesteetes, ta Patwaldineeka wissas Kreewu Walsis u. t. j. pr., tohp no Nihzawas muishas pagasta teefas wissi un jebkurri parradu deweji ta Nihzes muishas saimneeka Riudde Pehtera wezza, par kurra mantu zaur schihs deenas spreedumu konkurssis nolikts tappis, scheidan ussaulti, ka teem, ja ne grihb sawu teesu saudeht, wisswehlaki lihds 20tu Aprila deenu 1826, kas tas weenigais un isflehschanas termins buhs, ar sawahm prassichanahm un winnu taisnahm parahdichanahm woi paschi, woi zaur weetneekeem, kur tahdi pernemmani, pee schihs pagasta teefas buhs peeteiftees, un tad sagaidht, kas pehz likkumeem taps nospreest.

Nihzawas muishas pagasta teefa 20ta Bewrara 1826.

(S. W.) ††† Duzmann Dahwid, pagasta wezzakais. (Nr. 39.) Fürgens, pagasta teefas srihweris.

Wissi tee, kas kahdas taisnas prassichanas pee tahs mantas ta nomirruscha Dundangas saimneeka Dumberschall Lappin, par kurra mantahm konkurse spree-

sta, dohma turreht, teef scheinan no schihs pagasta teefas aizinati, lai wiswehlafti lihds 13tu Mei mehnescha deenu schi gabda, pee schihs teefas atfauzahs un sawu prassichanu, ka peenahfahs, usdohd, jo pehz nolikta laika tahdas atfaukschanaas ne taps peenemtas. Ro buhs, kam dakta irraid, wehra nemt.

Dundangas pagasta teefa 13ta Merza mehnescha deena 1826. 3

(S. W.) L. Buhneek, preekschschdetais.
(Nr. 44.) B. Stavenhagen, pagasta teefas srihweris.

Ka kam kahda parradu mekleschana pee ta Pobusches muischas fainneeka Wahlin Janne, kuresch sawas mahjas nodohd, tas tohp ar sawahm taisnahm prassichanahm wiswehlafti lihds 17tu Aprila schi gabda pee schihs muischas pagasta teefas aizinahs sewi peeteiktees, kur tad pehz likkumeem taps nospreests. Pobuscha pagasta teefa 16ta Merza 1826. 3

††† Jaunzeem Anfs, pagasta wezzakais.
J. Doelsner, pagasta teefas srihweris.

Kad pehz augstakas pawehleschanaas tai 5ta Aprila schi gabda Leelas Sohdu muischas pagasta teefas istaba uhtrope taps turreta, kur daschas tam zittahrtigam Leelas Sohdu muischas frohgeram Gebbertam Zeichmann peederrigas leetas un lohyi, winna parradu atlihdinaschanaas dehl, par tulihst ismaksadamu nauddu tam wairak sohlidamam irr pahrdohdami, tad tas teem pirzejeem schein tohp sinnams darrihts. Leelas Sohdu muischas pagasta teefa 19ta Merza 1826. 1

Nahrun Anfs, pagasta wezzakais.
(Nr. 51.) Fr. Heinh, pagasta teefas srihweris.

No Plahnu muischas pagasta teefas tohp sinnams darrihts, ka 25ta Aprila mehnescha deena schi gabda pee schihs pagasta teefas weena no Dhsol mahjahm, atraitnes Mahrlihses, par parradu kihlata gohws us uhtropi taps pahrdohsta.

Plahnu muischas pagasta teefa 22tra Merza 1826. 2
††† Pagrau Kristaps, pagasta wezzakais.
(Nr. 2.) Peter Grube, pagasta teefas srihweris.

Zittas fluddinaschanaas.

Kam ausas wajaga, kas 80 mahzjinus welf un preeksch schklas istihrihts, tas to lihwes Behrses un Uzses muischas, 70 sudraba kappeikus par puhru, woi dauds woi mas, warr dabhuht. 1

Dohbeles muischas eeksch pastes namma irr schi gabda weischu seens isdohdamas. Schis seens irr riktiga swarra ik stundas dabbujams par 15 kapeikeem sudraba pohda. 1

Pee ta dahrsneeka Johann Klingenberg eeksch Jaunaspiils itt labbi jau auglus neffdami ahbolu- bum- bebru- pluhmu- un kesberu kohki (tee pirmi wissu- wairak no seemas sortehm) ar wahrdu un nummeri apsihmeti, par to lehtu nauddu no 45 lihds 50 sudraba kapeikeem irr pahrdohdami. 2

Tas Dschuhkstes basnizas frohgs tohp no Jahneem 1826 us arrenti isdahwahts. Tee, kam tiht scho frohgu us arrenti nemt, plaschaku sinnu dabbuhhs Krohna Dschuhkstes muischas. 1

Us weenu leelu fungu muischu eeksch Kursemmes, 23 juhdses no Jelgawas un tikpat tahdu no Rihges, warr schahdi zilweki deenestu dabhuht:

- 1) Us Jurgeem schi gabda, weens labs mescha farggs, kas arri labs jehgeris irr.
- 2) Us to paschu laiku, weens labs ustizzigs Latweeschu waggare no widdischka wezzuma, kas ittin ihsti to waggares buhschenu saproht, kam labbas deenesta apleezinaschanaas, un kas, ja warr buht, wehl ne irr prezejees.
- 3) Us Jahneem schi gabda, weena prahtiga un ustizziga spihsmanne, kas to wahrishanu un maises zepschenu labbi proht.
- 4) Us to paschu laiku, us zittu, tam pascham fungam peederrigu muischu, 15 juhdses no Jelgawas, weens mescha funggs, kas arri labs jehgeris irr un to mescha kohpschenu labbi saproht.

Zilweki, kas wehletohs schohs deenestu dabhuht, warr tam lakhad tuwaku sinnu dabhuht pee ta muischas funga Maczewski eeksch Kligger muischas, Jaunaspiils kirspehle. 1

S i n n a.

Tas reesters par muhsu Awischu pehrnaja gabda gahjumu, kas zaur sawadeem notikkumeem ne warreja agraki farakstihst tapt, schim awischu lappinam irr peelikts, ka ikfats gohbiggs lassitais sawu gabda gahjumu taggad warr likt eeseet.

S t z u d r u c k e n e r l a u b t.

Im Namen der Civiloberverwaltung der Ostseeprovinzen: J. D. Braunschweig, Censor.
No. 123.